

ԳԱՅՐՈՒԿ

Ե. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 8

Մարտ 1985

HAYTOUG

1933

ՕՐԳԱՆ ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԳԱՑ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՆԱԿԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ

80

1859-1905

ԲՈՒՆԻՔՆԵՐ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- ★ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ _____ 3
- AZTAG EDITORIAL:
★ JUST CAUSES CANNOT BE BURIED _____ 5
- ★ ՕՏԱՐ ՀՈՐԻԶՈՆՆԵՐԻ ՏԱԿ _____ 6
- WHO ARE THEY
★ THE TURKISH LEFT PART II _____ 8
- ՀԱՐՅԱԶՐՈՅՑ
★ ՎԱՐԳԳԷՍ ՂԱԶԱՐԵԱՆԻ ՀԵՏ _____ 10
- ★ VIOLENT DISOBEDIENCE _____ 12
- ★ OTTAWA INCIDENT _____ 13
- NATIONAL LIBERATION
★ MOVEMENTS _____ 17
- ★ ԳՐԱԿԱՆ _____ 19
- ★ ԼՈՒՐԵՐ ՈՒՅՏԵՐԷՆ _____ 20
- ★ VOICE YOUR OPINION _____ 22

IMPORTANT

Whereas the education of the Armenian youth is a necessity for the progress of the Armenian Liberation Struggle, and by taking into consideration that a large number of the Armenian youth living in the western United States is more fluent in English than Armenian, the Haytoug Editorial Staff has made the conscious and time consuming effort to translate some of the Armenian articles into English.

However, by also realizing the importance of the prolongation of the existence of Armenian culture in the Diaspora, the Haytoug Editorial Staff asks its readers to consciously take the initiative of also reading the articles in Armenian—even if this could require an extra effort.

The Armenian articles are not printed for decorative purposes.

The Haytoug Editorial Staff would also like to bring to the attention of its readers that in the case of the articles printed in two languages, the language of the larger title, is the one which the article was originally written in. The translations could sometimes alter the original meaning of the article. Hence, the official views of **Haytoug** and/or the authors are contained in the articles written in their original language.

HAYTOUG

ՕՐԳԱՆ

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցության
Արևմտեան Ամերիկայի

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԳԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՈՒՇԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ծանօթ.— Հայրուկը լոյս կը տեսնէ Հ.Ե.Գ. անդամներու կամատր աշխատանքին իրրու արդիանք: Հետեաբար, որեւէ սրտարոխ նոտրատուրթան պիտի օժանդակէ թերթին տպագրութեան ծախսերը հոգալու: Համեցէք նոտրատուրթանները կատարել Հ.Ե.Գ. Կեդրոնական Վարչութեան:

Haytoug is published through the volunteer efforts of AYF members. Any donations will therefore be greatly appreciated in covering printing costs.

Donations may be made payable to AYF C.E., and they may be sent to the following address:

HAYTOUG

Monthly

ORGAN

of the

Armenian Revolutionary Federation
ARMENIAN YOUTH FEDERATION
of Western America

419-A W. Colorado St., Glendale, CA 91204

(818) 243 4491

(818) 243 4415

HAYTOUG

Armenian Youth Federation

419-A W. Colorado St., Glendale, CA 91204

ԿՐԻՍՏԱՊՈՒԿ

Ե. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 8
Մարտ 1985

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԻՆ ՕՐԻՆԱԿՈՎ

1905 Մարտ 17-ին, Սոֆիայի մոտ, Վիտոշի բարձունքին, ռուսի փորձի ընթացքին անսպասելի արկածի մը իբրև արդյունք յախտեան իր աչքերը կը փակէ Հ.Յ. Դաշնակցութեան աւագ հիմնադիրներէն Քրիստափոր Միքայէլեանը, իր գործակից Վրամշապուհ Քենդիրեանին հետ միասին: Ռուսի փորձերը տեղի կ'ունենային պատրաստուելու համար հայ ժողովուրդին մղձաւանջը դարձած կարմիր Սուլթան Սուլթան Ապտուլ Համիտի մահափորձին:

Քրիստափոր Միքայէլեան, մտատրական արժէքներով օժտուած այդ համեատ հսկան, կ'իջնայ ռուսը ձեռին, օտար երկրի մը բարձունքներուն վրայ, ամէնէն գործնական՝ մարտական չարքաշ աշխատանք մը ղեկավարած պահուն:

Քրիստափոր մանրամասնօրէն ըմբռնած էր այդ շրջանի մարդկութիւնը յազոյ ընկերային հարցերը եւ իբրև փաստ իր ստողջ մտքին, ան ժամանակ մը մաս կազմէրէ վերջ միջազգային ընկերվարութեան հոսանքին, որ կ'իջխէր այդ շրջանի մտատրական երիտասարդութեան մեծամասնութեան հոգիներուն վրայ, ան կը փոխէ իր կեցոտածքը, դառնալով Հ.Յ.Դաշնակցութեան հիմնադիրներէն մէկը, որ յանձնառու էր պաշտպանելու հայ ժողովուրդի ազգային իրաւունքները, սակայն միշտ պահելով ընկերվարութեան հաստատրկային տարրական սկզբունքները:

Մինն «Կրացեան արպէս» կը գրէ Քրիստափորի մասին.— «Քրիստափորը՝ մտքով ու հոգիով իտրունկ ովկիանոսի պէս, խոհերով ու զգացումներով՝ զոտայ ու հանդարտ խաղաղ եղանակին եւ բունն ու մոլեգին՝ փոթորիկ օրերուն: Մարմնով տկար, բայց զարմանալի կերպով տոկուն եւ աշխատունակ: Մտքով եւ կամքով՝ հուժկու, շատ կարողացած էր մտաւոր ճոխ պաշարի տէր, մանաւանդ, ընկերային հարցերում: Միտքը՝ բաց ամէն մի նոր հաղափարի առջեւ: Սակաւաբօս, բայց խօսքով ազդու: Պարզ ու դիրամադրող մարդկային յարաբերութիւնների մէջ: Անանձնական, համեատ եւ սակաւապէտ անհատական կեանքում: Անկրուն սկզբունքային եւ բարոյական իրն-

On March 17, 1905, in the hills of Vidoshe near Sofia, Kristapor Mikaelian, one of the founding fathers of the Armenian Revolutionary Federation, was killed along with Vramshabouh Kentirian in an accident which occurred during their rehearsals for a mission. The mission involved the preparation of a bomb which was to be used to assassinate the Red Sultan Abdul Hamid,

(cont. on page 4)

ՄԱՐՏ 1980

«ՀԱՅԳՈՒԿ» կը Գրէ...

Հայ ժողովուրդը բարձրացուցած է պայքարի դրօշակը...

Պատրաստուի՛նք մեր կարողութեան տակ բոլոր միջոցներով, պատրաստուի՛նք ա՛յն ժամուն համար, երբ մենք մեր կարգին, ինչպէս Լիբանանի ու Պարսկաստանի մեր ընկերները, պիտի զանք դերակատար ըլլալու միջազգային քաղաքականութեան բեմին վրտայ: Ռուսի, պատրաստուի՛նք այդ վայրկեանին համար...

The Armenian People has raised its flag of struggle...

Let us prepare ourselves. Let us use any means in our capacity to prepare ourselves for that day when we, too, like our ungers of Lebanon and Iran, will become actors on the stage of international politics. Let us prepare ourselves for that moment...

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Cont. from pg. 31)

whose existence had become a nightmare to the Armenian People.

Kristapor Mikaelian, that nobleman blessed with intellectual qualities; died on foreign lands with the bomb in his hand while he led the most practical of all revolutionary efforts - the military hard labor operation.

He had fully embraced all of the social issues which plagued the people of the time. After participating in the wave of international socialism which had overtaken most of the intellectual youth, his genius led him to become one of the founders of the A.R.F. which was dedicated to protect the NATIONAL rights of the Armenian People while still retaining the basic principles of socialism.

Simon Vratzian described Kristapor in the following manner: "Kristapor: in mind and soul, like a deep ocean; with thoughts and feelings which were restrained and quiet both during peaceful and stormy times; physically weak, but unbelievably flexible and laborious; in mind and in determination, powerful; well-read and in possession of rich knowledge, especially in social issues. His mind was open to all new ideas. He did not say much, but what he did say was effective. In relationships, he was simple and very communicative. He was unselfish, humble, and modest in his personal life. Morally, he was stern and kept to his principles. Toward life and man, he was optimistic and open minded. He was blessed with an exceptional talent to organize and to influence the minds and souls of others. Creator of man is what they called him."

It is not possible to describe the qualities of Kristapor and the benefit he conferred upon the Armenian Cause and People within these limited lines. But shouldn't we, as the progressive youth of the Armenian Cause, at least attempt to find some additional legacy in Kristapor's life besides his qualities - a legacy which can today become a guideline for us on our road of struggle? The self-sacrifice of this humble revolutionary for the collective good and his noble capabilities as a leader are clear to us. His uniqueness, however, lies in the fact that he was both a leader and a doer, both the intellectual cultivator of the seeds of struggle and the struggling soldier.

Today, probably as a result of the conditions of the Diaspora, the leader usually considers himself to be an individual planner and not the collective planner. The individual has drawn a clear line between himself and the soldier who has thrown himself into the heat of struggle, assuming that the unfaction of the two is impossible. If that unfaction will create difficulties, then the eternal separation of the two will create as much, if not more, of a spiritual, intellectual, and practical obstacle which will become increasingly detrimental as time passes. Is it not possible for the intellectual to be the soldier, the worker,

and the preacher all at the same time? Kristapor not only proved in his life that this is indeed possible, but he also demonstrated that this unification is of fundamental importance for the strengthening of our cause.

Kristapor personified them all, from being the editor of the "Troshag" to the fighting soldier on the battlefield. Kristapor's legacy to us is the model of a perfect revolutionary to which he hoped that, subsequent generations would conform. It remains for us to be attentive and to follow the example set by this great revolutionary figure.

(Շար. էջ 81-ն)

դիրներում: Կեանքի եւ մարդկանց հանդէպ՝ լաստես եւ լախմամբ: Օժտուած կազմակերպական բացառիկ տաղանդով եւ շրջապատի մտքերի ու հոգիների վրայ ազդելու արուստովոր կարողութեամբ: «Մարդակերտ» ստուգ էին նրա մասին:»

Հագին մասնակի պատկեր մը ներկայացուցած պիտի ըլլանք Քրիստափորի արժանիքներուն մասին եթէ, փորձենք իր բերած նպաստը հայ ժողովուրդին եւ անոր դատի ծաւալման գծով նկարագրել մի քանի սահմանափակ էջերով: Այդ կարելի չէ: Մենք, իբրեւ Հայ Դատի շարժապատ երիտասարդներ, սակայն, արդէ՛օք պէտք է փնտռենք յանրեայ պատգամ մը՝ Քրիստափորի կարկանդակներէն, որ կրնայ ուղեցոյց դառնալ մեզ արսօր մեր պայքարի ճամբուն վրայ: Մեր համեստ յեղափոխականին անձնագոհութիւնը հաւաքական շահերուն համար վճիռ ջուրի նման յստակ է մեզ, ինչպէս նաեւ իր դեկափարի անգուգական կարողութիւնները: Իր ինքնուրոյնութիւնը սակայն այն է, որ ան թէ դեկափարողն էր թէ ալ գործողը, թէ պայքարի հունտերը սերմանող մըտաւորականը, թէ ալ պայքարող զինուորը:

Աշօր, հաւանարար մասամբ սփիւռքի մեր պայմաններուն իբրեւ արդիանք, դեկափարը ընդհանրապէս ինքզինք կը նկատէ առանձնապէս ծրագրող եւ ո՛չ գործի մարդ: Մտաւորականը յստակ գիծ մը քաշած է իր եւ պայքարի կեդրոնը ինքզինք նետած շարքայինին միջեւ, ենթացիկով որ երկուքին միաձուլումը անկարելիութիւն է: Եթէ աչդ երկուքի ձուլումը դժուարութիւններ շտաջ կը բերէ, նոյնչափ ալ, եթէ ոչ սակայն, հոգեկան, մտաւորական եւ գործնական խոչընդոտներ կը ստեղծէ երկուքին յատկան անջատումը, որը ժամանակի ընթացքին սակայն վնասակար պիտի ըլլայ ընդհանուր պայքարի ծաւալման: Արդէ՛օք մտաւորականը չի կրնար միեւնոյն ժամանակ ըլլալ զինուորը, քարոզիչը եւ գործիչը: Քրիստափոր իր կեանքով ոչ թէ միայն փաստեց թէ այդ կարելի է ալ սպացուցեց թէ հիմնական կարեւորութիւն կը ներկայացնէ այդ մեր դատի հետապնդման ուժականացման մէջ:

Քրիստափոր եղաւ բոլորը: «Դրօշակ» ի խմբագիրէն մինչեւ պատերազմի դաշտին վրայ կոտող զինուորը: Իր մահով Քրիստափոր մեզի կտակեց կատարելալ յեղափոխականի մը օրինակը, որուն կը յուսար որ հետեւէին յաջորդող սերունդները: Մեզի համար կը մնայ ըլլալ ուշիմ եւ հետեւի աչդ հսկային տուած յեղափոխական պատգամին:

February 9, 1985 No. 4 (779)

JUST CAUSES CANNOT BE BURIED

Note: The following is strictly a translation of an editorial of **Aztag Shapatoriag**. **Aztag Shapatoriag** is the official publication of the ARF Bureau. The official views of the publication are contained in the Armenian original.

The superpowers are utilizing all sorts of means to pressure and induce those peoples falling within their sphere of influence to believe and accept that national liberation struggles, are now "defunct," i.e., they have no "place in the sun" any longer.

A quarter of a century before, when Third World countries were gaining their independence through armed insurrections, or others were being granted colonial status by the free governments themselves, these same superpowers were hailing the break of a new dawn over the horizon, in lieu of the victories of these same national liberation movements.

Why this contradiction? What has changed over the past quarter of a century?

• Not only are these powers split between the U.S./Soviet poles or sphere of influence, but after 20 years of a relative calm, the Cold War has come back to put its stamp and influence upon all relations within the political world.

Externally, as far as appearances or guises go, nothing has changed. What has happened is simply a subtle change in diplomacy. Yesterday's rough colonialist rhythms have now been refined into a more complete imperialist art. One may also say that there has been a process of "crystallization" within imperialism.

If a quarter of a century before the superpower arena had more members, and the exploitation to Third World countries made for the booty or lion's share of nearly all the countries of the North; today, the "Great Britains" of the political world have made way for today's champions of the arena, the United States and the Soviet Union. Of course the remainder of the nor-

thern countries continue to reap the rewards of the exploited in the south, but what goes to them is merely the remainder of the lion's share taken by these champions, the U.S. and the U.S.S.R.

And this is why these superpowers' stances have undergone 180 degree turns regarding national liberation struggles, and accordingly the "free" and socialist world no longer encourages these liberation struggles, or protects them from this recent competition between the super-powers.

This means that the superpowers have always worked to control the Liberation Struggles and Causes, trying to yoke them under their same "conquest" strategies. Tactics are used not only to throw the competing powers out of the competition, but also to weaken the colonialist bent forces in Europe. And while on the one hand they sometimes encourage these liberation struggles, they also work to stifle them, strangling their forces and currents.

The fact that so many crisis are plaguing the weakening Third World countries goes to prove that this interest in them, this hailing of a new dawn regarding their liberation struggles, was merely a trick fabricated by those involved in this imperialist competition. In turn, this hope of a "new dawn" is fading, pitting many against the superpowers who have made the present state a reality.

Those countries that have gained their independence are realizing that, even more threatening than the guns of the colonialist powers, the American dollar hangs over their head like an ominous Sword of Damocles, taking from their newly sought independence all and every economic and political rights. This is carried out to such an extent that the superpowers of the western European world have begun to bow to this Sword of Damocles in a most reverent manner. This same reverence is exhibited even by the Third World countries themselves, whose hopes lie within these very same powers.

The Afghani insurgents and the Polish Solidarity strikers, the Greek Cypriots and the blacks of South Africa, (without excluding the Palestinian, Kurdish, and Nicaraguan revolutionary wings), are all paying the price of being a part of the American imperialist game, by

(cont. on page 23)

ՕՏԱՐ ՀՈՐԻԶՈՆՆԵՐԻ ՏԱԿ

ԱՆՋՈՒԳԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏԱՓՈՐԻՆ

Եւ կարասանք կանգ առաւ յոգնած...

Օտար ու հեռաւոր հորիզոնների տակ մի գերեզման, որ հայրական խնամքով ու քերտուքեանք տղնում է իր կողքին մի ուրիշը՝ նի նոյնպէս անգարոյ, նոյնպէս մուսլ գերեզման. եւ նրանց վրայ ուշ գիշերներին պլպլան սառղերը սիրում են երագել աշխարհի իրերը, մեղմ փափսուքով իրար են յարմունում մի խորին գաղտնիք, ապա թախճապատ ու դալուկ դէմքով սահում, անցնում են դէպի արեւմուտք: Բունաներ ու այրի թռչունը մոլլար, անիծելով իր թողած վայրերը, հասնում է այնտեղ, պտոյտ է անում լոկկ դամբարանի վրայ մի յետին ցառու երգ է հեծեծում եւ անցնում է գնում տանելով իր հետ էլի մի նոր վիշտ, անէի խորունկ, անէի կիզիչ: Եւ մի դժբախտ երկրից բոլոր լակկան հովերն այստեղ են փչում միահամուտ սուչով, երբ բեռնատրուած են ցա ու արցունքով, կրբ գայրոյթ ունին կամ ծով հեծեծանք, երբ տրտունջ ունին կամ անգուսպ բողբոջ:

Կարասանք յոգնած՝ այնտեղ կանգ առաւ:

Նրանք եկել էին հովերի յետևից քայլ առ քայլ, դանդաղ ու յոգնած. եկել էին փոշոտ, անվերջ ու մոլոր նաճապարհներով, կոացած իրենց տատապանքի բեռի տակ, առանց տևրոցի, առանց տրտունջի, առանց արտասանքի, որպէս ուխտուածներ, որպէս փրկութեան համբ նոխազներ: Եւ քայլել էին գիշեր ու ցերեկ տրորուած կրունկներով, աչքերը դէպի հեռո՞ւն, միշտ հեռո՞ւն, դէպի այն օտար հորիզոնները, որ նա մի օր իր կորիւնի հետ պատկեց հսկայի բնով՝ երբեք չվերկենալու համար, ու հօգոյ գլուխը յոգնած ու տատապալից, մի օր, մի անէծքի օր, կախեց լայն կրծքին, այլևս երբեք վեր չբարձրանալու համար:

Տիրող հանգամանքներում հայկական շարժումը ոչ միայն անխուսափելի էր, որովհետև այդ էր պահանջում «իրերի կացութիւնը», ոչ միայն իրաւացի էր, որովհետև ռեւ ազգ պարտաւոր չէ անպատճառ հաշտուել «ամենադաժան ստրկութեան» հետ կամ մնալ «անարգ վատութեան» մէջ, ոչ միայն շատ հասկանալի էր, որովհետև «տարօրինակ» կը լինէր դրա փոխարէն տեսնել ուրիշ երևոյթ, ոչ միայն նպատակաւարմար էր որովհետև հալը «առանց ապրտամբելու» չէր կարող իր դրութիւնը ուրիշ կերպ բարոքել,— այլև դեռ վաղուց սպասելի էր, որովհետև միմիայն «հարկերի բաժանումը բաւական էր հայրին ապստամբեցնելու համար», այլև միանգամայն պատուարեր երևոյթ էր, որովհետև նա ապացուցանում է, թէ հայերի մէջ դեռ չեն մարել «մարդավայել բնատրութեան» բնագոյները, վերջապէս այսօր նա արագործուած մի դատ է, որովհետև ունի իր բազմաթիւ «նահատակները» — դժբախտ ժողովրդի բարօրութեան գաղափարի համար զոհուած նահատակներ...

Ք. ՄԻՋԱՅԷԼԵԱՆ

Հովերի պէս բեռնատրուած, հովերի պէս անհանգիստ ու սգաւոր, նրանք գալիս էին սեւաւոր երկրից, ուր ժպիտը յանցանք է, ու արցունքը՝ անէծք է, եւ մահը փրկիչ, ուր հատաչանքից երկինքն է այրուած եւ հողը տնքում է ցանքի բնոյց: Եւ հովերի հետ անցել էին ծովեր ու գետեր, ոտի տակ տուել լեռներ ու ձորեր, բողբոջ՝ շրթներին, կակիծը՝ սրտներին, անցել էին ու եկել դէպի մեհաւոր գերեզմանը: Եկա՞ն, եկան ու շարան շարան կանգ առան այնտեղ, ուր հովերը մրկուում էին, գալարում ուռնում:

Եւ կանգ առաւ ծերունին, ներմակ միրուքն ու ալիքները հովերին դէմ տուած եւ իր լայն կրծքից հատաչանքը հանեց, գետին զարկեց մաշուած գաւազանը, եւ հողը դրնդաց նրա հարուածից: Նրա հետ մէկտեղ կանգ առան բոլոր նրանք՝ որոնք եկել էին լեռներից ու ձորերից, այրերից ու մութ անտառներից եւ աներակներից, բոլոր նրանք՝ որոնք եկել էին իրենց կրծքի տակ կուտուած ցալը թափելու, իրենց հոգին սղմկող մեծ բանն ասելու, սրտի անագին բեռը վար դնելու. այրիների, որբերի, ծերերի, տատապողների վշտոտ կարասանք կանգ առաւ:

«Դու այստեղ ես քնած, քո կորիւնի հետ ո՞վ մարգարէ, նահատակ, առաքեալ, սասց ծերունին, այստեղ՝ օտար հորիզոնների, օտար երկրների տակ: Մենք երկաթ ուռնաման հագած, երկաթ գաւազան ձեռք առած, հովերի հետ մէկ տեղ քեզ փնտուել ենք երկրէ երկիր, ասրից սար, ձորից ձոր: Մենք եկել ենք բոլոր նրանց կողմից, որոնք լալ են ուզում, բայց արցունք չունին, հատաչանք ունին բայց կրծքերն է փլած, սեւ կակիծ ունին, առանց արտասանքի, գանգատներ ունին, որոնց սիրտ չի դիմանալ, եւ աչքերին անթաթթ նայում են հեռուն, հատուցման ու վրէժի սասանեցնող ու անաւոր օրին են սպասում: Գալիս ենք բոլոր նրանց կողմից, որոնց հոգին մեհաւորի պէս կարծրացել է

արհաժիրքի ու տանջանքի մէջ, բայց էլ տոկալու, լոնլու, համբերելու կարողութիւն չունի, եւ երազում եւ հաստոցման հրաշալի օրը: Եւ դու քնա՞ծ ես, զարհուրելի է...

«Արդար վրէժի կարմիր ժամը դարբնող դու հսկայ վարպետ, ի՞նչ եղաւ քեզ. երկի՞րն էր անողորմ, որ շուտ գրկեց քեզ, թէ՛ երկինքը որ փակեց աչքերդ. հազար ու հազար մթազնած աչքեր օր ու գիշեր նայում էին հետուն, դէպի սեւ հորիզոնը, սպասելով ատելութեամբ ու վրէժով զանգուած հսկայական փոթորիկին, որ քո ձեռքով շղթայագերծ՝ վերջապէս պիտի պոռթկար մեր սեւատր երկրի վրայ, սրբելու համար բոլոր գարշանքը, ամոքելու բոլոր այրուած սրտերը, փշրելու բոլոր ժանգոտ շղթաները: Եւ դու քնա՞ծ ես... զարհուրելի է...

«Օ՛, այդ հաստոցման սքանչելի օրը... Ինչո՞ւ ցաւ. նրա համար մեր մեռելները թանձր հողի տակ հետում էին անհամբերութիւնից, մեր լեռներն ու ձորերը մնջել էին ահաւոր զաղահիքին իրազեկ՝ մահամերձ հիւանդները անվերջ հոգեվարքով, օրերով պայքարում էին մահուան դէմ, որ մեռնելուց առաջ այն գոռ փոթորիկի կայծակի փայլը մի վտից անգամ շողշողայ նրանց աչքերում եւ մարդակեր ճիւղի վերջին զգուելի հատաչանքը նրանց ականջների մէջ մարի: Եւ մահուկներն օրօրոցի մէջ եւ ձերերը գերեզմանի հողաթմբի վրայ իրենց գաւազանին յենած՝ նայում էին այն կողմը որտեղից պիտի ծագէր փոթորկածին արշալոյսն անագին: Եւ դու քնա՞ծ ես... խորունք, անդորր քնով:

«Ի՞նչ եղաւ քեզ, ո՞վ դու սրտերի կամբերի հըրաշալի հովի, արիւնոտ մրրիկների հզօր ու ըմբոստ վարիչ, ո՞վ տուեց քեզ այս ճակատագրական քունը, այսքան խորը եւ այսպէս երկար: Զգիտն՛ս արդեօք, որ հազար ու հազար հոգիների մէջ հաւատն է լալիս այրի ու սգառթ, հազար ու հազար սրտերի մէջ ծլած յոյսը կենսատու շողերին կարօտ՝ մեղմի հեծեծում է սեւ խաւարում. փոթորիկն եկա՛ւ՝ սեւ ամպերը չցրեց, կայծակը շանթեց՝ ու խուտր անցաւ: Եւ դու քնեցիր, երբ այնքան հոգիներ երազում էին քո մեծ եւ ահաւոր ու սքանչելի երազը...

«Զէ՛ մեր լեռներում հրէշը մնաց կանգուն ու սպառնալի հազար գլխանի արիւնաբքու հրէշը, որ մեր սիրտը քաղում, մեր արիւնը ծծում, մեր սիրտը քամում. մենք եփում, մորկում ենք նրա բոց շնչի տակ: Տե՛ս, քեզ րերկ եմ նմուշները սարսափի, ցափ, կսկիծի, լացի. սքանք ամէնքը ասելիք ունին, սքանք ամէնքը զանգատ են կելէ. զարթի՛ր ու ասա՛, մեր ծով ցաւերի վախճանն ո՞ր է, ասա՛, ո՞վ է անիծել մեզ եւ ինչո՞ւ: Նայի՛ր մեզ վրայ գէթ մի անգամ, ո՞վ մեծ, ո՞վ ըմբոստ հոգի, եւ երբ նայեց, գիտեմ, քո հսկայ սիրտը էլ տոկալ չի կարող, էլ քնել չի կարող եւ դու վեր կը ցցուես քո բոլոր վեհութեամբ, այն բաց ու հպարտ ճակատով, որ բոլոր դժբախտներն ու պայքարողները երազեցին, այն հրաշագեղ աչքերովդ որոնց տակ նուիրական ու փրկարար կայծակն էր մխում, այն սքանչելի նայուածքովդ, որից հաւատն էր կաթկաթում բալզամի պէս՝ անք ու վշտոտ հոգիների վրայ, այն լայն կրծքովդ, որ հզօր կաղնու պէս փոթորիկների տակ երբեք չտնքաց եւ որի վրայ բախտի բոլոր խորթ զաւակները գլուխ դնելու տեղ ունէին:

«Զարթի՛ր ու վեր կաց, ո՞ր անսիրտ հողը կարող է կաշկանդել քեզ իր խոնաւ ծոցում, երբ մենք ստատապում

ենք անկուր ցաւերով. կրբ մեր հեծեծանքն ու աղաղակն անսիրտ երկնքի երեսն են մրկում. չէ՞ դու՛ մեզ համար տարար պայքար, տանջանք եւ մեր փրկութեան օրը երազեցիր. չէ՞ քո պայծառ ճակատը մեզ համար կենճոտեց եւ քո աչքերը մեզ համար լացին: Ո՞ր է այնքան լայնարձակ շիրիմ, որ քո գայրոյթն ու կսկիծը պարտկէ կարողանայ, երբ քո երազներից ամէնից ըմբոստն ու ահաւորը դեռ երազ մնաց. այն՝ որ կայ ծակների մէջ էր փթթել փոթորկոտ գիշերներին եւ քո մեծ հոգին յուզում էր, աղմկում միայնութեանը թախճոտ ժամերին, այն՝ որի համար մենք օր ու գիշեր ծնկաչոք օրհնում էինք քո ուղին, մեր շրթունքները կրծոտում, մեր միտք քրքրում ու արիւնոտում, որ համբ կտրենք ժայռերի պէս, ձայն չհանենք, չփսփսանք, իրար չնայենք, հալեացքներս կախենք, լոնեք ու համբերենք, միևնչե պայթի քո հզօր ձայնը, միևնչե կատարոտի քո կարմիր արշալոյսը մեր յոգնած մարմն թրթրի վրայ:

Եւ այն երազը դեռ երազ մնաց, իսկ դու քնած ես... ո՞ր չար աստուածը թափեց քեզ վրայ այս խորունկ քունը:

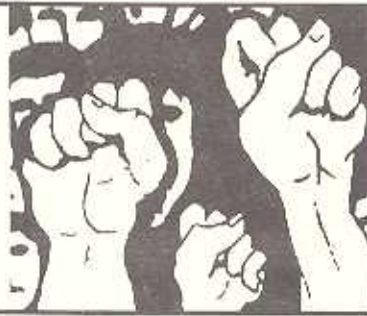
«Դէ՛ն, շարժուիր ու վեր կաց. ցնցիր ու թափ տուր այդ հողակոյտը, կանգնիր մորկոտ հովերի առաջ, որոնք մոնչում են մեր աշխարհի գլխին: Մի կոյր դիպումն ի՞նչպէս կարող է այդքան հոյակապ կեանքը սպառել, այդքան մեծ հոգու նուիրական հրդեհի բոցերը մարկել, այդ հզօր մտքիդ թռիչքը սանձել այլեւ երբեք շողմելու համար: Ծարժիր ու վեր կաց, այդ ենք ասում, մենք՝ որ գուրգուրեցինք քեզ մեր հոգիների մէջ, մենք, որ հազար ու հազար մեռելներ ունինք վրէժի ծարաւ, մենք՝ որ յոգնած ենք գերեզման փորելով, օ՛ զարթի՛ր, զարթի՛ր ու վե՛ր կաց»...

Գերեզմանն անշարժ է, հողաթուները համբ եւ նրա վրայ բուսած խոտերն օրօրում են իրենց գլուխները ան-

WHO ARE THEY?

THE TURKISH LEFT

PART I I

summarized by Niva K.

Note: The following is a summary of an article titled "The Turkish Working Class and Socialist Movement in Perspective," written by Mehmet Salah. The article was originally published in *Khamsin*, a journal published by revolutionary socialists of the Middle East.

During the past years a number of Turkish leftist organizations have made announcements acknowledging the Armenian Genocide of 1915. Some of these organizations have gone as far as recognizing the right of the Armenians to return to Eastern Turkey, i.e. not necessarily Western Armenia. It is still debatable whether cooperation with the Turkish left would result in any advancement of the Armenian Cause. The bitter memory of cooperation with Turkish organizations in the early 1900s is still fresh in the minds of many Armenians. The study of the Turkish left, as well as other national and social movements and liberation struggles, is however, necessary for maturation and broadening of the scope of the Armenian political mentality.

12 MARCH 1971 COUP AND THE TRANSFORMATION OF THE TURKISH LEFT

The repression brought about by the 12 March 1971 military intervention was to be a turning point for the Turkish left. The activity of the mass organizations was halted, left political organizations were banned, mass arrests, militants being hunted, raids and persecutions almost all young revolutionary cadres had to face this reality for the first time.

The repression experienced by the young guerilla-oriented militants produced the new revolutionary consciousness of the 1970s. First, the 12 March coup put an end to illusions conceiving Kemalism. What happened in the army was a terrible disappointment for some and provided an important political lesson for others. In the months preceding the coup, political activities in the armed forces, with the preparation of plots and juntas, were at a boiling point.

With the exception of **TIP**,

almost all the Turkish left had positive expectations of these plots. Some were even in cooperation with these plots.

When the 12 March generals (most of whom could be regarded as sincere Kemalists) forced Demirel to resign, they were applauded by the entire left. In a short time, however, the same generals launched an assault on the left and the young army officers. This assault, which was conducted by banning left political party activities, suspending trade union life, performing a bloody counter-guerilla operation, was so severe that the armed forces witnessed such politicisation in its own ranks in the crisis year of the 1970s.

With these developments, the myth of the revolutionary potential of Kemalism and its layer of military and civilian intellectual was laid to rest in the eyes of the socialist cadres.

Martial Law was lifted in 1973 and the army returned to barracks; the **RPP** (the Republican People's Party, founded by Mustafa Kemal) emerged from the elections of the same year as the biggest party of the country. Having now shouldered full

responsibility in the new decade, the 1960s' cadres had to find situations which required no substantial extra endeavours, and thus three main tendencies of the 1970s started to emerge: Maoists, pro-Soviet, and the independent left.

1974 AND ITS AFTERMATH NEW UPSURGES AND NEW ORIENTATIONS

1974 was the year of transition from the 12th March repression to the revolutionary upsurges of the 1970s. Under the coalition government of the social democratic **RPP** and the Islamic fundamentalist **NSP** (National Salvation Party), 1974 saw a partial amnesty, releasing the majority of political prisoners, the formation of the **TSIP** (Turkish Socialist Workers Party) as the first legal party of this period, a revival of left publications, and the rapid development of trade union activities.

The first shock was not late in the coming. In 1974, Turkey invaded one third of Cyprus. This invasion was immediately followed by the declaration of martial law, and a ban on strikes. It also caused a wave of chauvinism which embraced the whole society. This wave was so strong that all trade unions, including **DISK**, approved and supported the invasion, consistent opposition to the invasion in the socialist movement was rare.

Shortly after the **RFP-NSP** coalition collapsed when manoeuvres for a new election by the **RPP** failed. From then on, Turkey entered a period of Parliamentary crisis. In May, 1975, the formation of a National Front government, with the major participation of the Fascist Party was followed by a rapid development of fascist terror and the speedy growth of fascist armed gangs. Under these difficult conditions, the Socialist Workers' Movements started an ascent which culminated in 1977.

In this new period, the workers' movement began to experience an

The Turkish junta

awakening on a *national* scale. This paved the way for **DISK** to organize in Anatolia and among municipal, textile, and metal workers in certain areas, although unsuccessfully.

Nevertheless, **DISK** was on its way to become a powerful workers' organization, unlike **TURK-IS**. By 1980, **DISK** had a membership of 300,000.

In 1976, more than 100,00 **DISK** workers demonstrated against the State Security Courts, and May Day was celebrated in Istanbul for the first time in fifty years. The following year, elections took place in which the **RPP**, having adopted "Social Democracy" in the 1970s, under Bulent Ecevit, was widely regarded as the representative of all progressive forces. The landslide victory of the **RPP** in the large industrial centers proved that the workers' illusions in the **RPP** were stronger than ever at that time.

To sum up, when Turkey saw a new **RPP** government. In 1978, around one million workers, civil servants, tailors, and students, were organized in mass organizations that were under the control of various socialist groups.

THE RISE OF THE TKP

The **TKP** (Communist Party of Turkey), a small, isolated, political organization before 1960, and an "external bureau" in the 1960s, became one of the most powerful left currents in the Turkey within a few years in the 1970s. It had a huge youth organization, the first ever formed women's organization, influence and dominance over **DISK** and a wide read press including a daily. The rocketing influence of this current was one of the most striking phenomena of the 1970s. One reason for this was its functions as readymade solution for cadres in need of new orientation with the onset of.

It was in the period of the **TKP's** greatest influence on **DISK** that the militant trade union suffered severe organisational problems. For most three years, **DISK** was the scene of purges through various non-political manoeuvres. All currents on the Turkish left were subject of the purges, excluding the **RPP** and the **TKP**.

THE MAOISTS AND ENVER HOXHA FOLLOWERS OF THE 1970S

The second main current on the Turkish left of the 1970s was the Maoists. While **AYDINLIK**, which split from the **MDD** and became Maoist immediately in 1970, continued his activities slowly but steadily with **TIKP** (Turkish Workers Peasants Party). The aftermath of 1974 witnessed the emergence of various Maoist, and later, pro-Albanian grouping.

These groupings which had such names as "HALKIN KURTULUSU" "HALKIN BIRLIGI", "HALKIN YOLU", (Peoples' Liberation, Peoples' Unity, Peoples' Way), took on a massive character in quite a short time. The total circulation of their weeklies was over 100,000, indicating their widespread support, which came mainly from university youth, the unemployed, and non-proletarian toilers.

Towards the end of the 1970s, these organizations transformed themselves into followers of the political line of the Albanian state. From the outset, these cadres had had some difficulty stomaching the peoples' Republic of China's foreign policy and the "three worlds theory" on which it is based. When the Albanian Labour Party (**ALP**) first criticised this theory, these movements followed suit. After Enver Hoxha adopted a clear stand towards Chinese policy in 1978, the bulk of these movements became perhaps the second biggest movements following enver Hoxha in the world after the **ALP**.

It should be noted that these was another Maoist movement which had existed since 1970. **TKP-ML-TIKKO** (Turkey Communist Party — Marxist, Leninist—Turkey Workers, Peasants Liberations Army), having rejected the "three worlds theory" from the beginning, insisted in a way on the more classical Maoist line of the late 1960s.

END OF PART II

Հարցազրույց Պարոն Վարդգէս Ղազարեանի Հետ

ԾԱՆՕԹ.— Վերջին մի քանի ամիսներուն, «Շամլեան» ազգային վարժարանը ձեռնարկած է Հ.Յ.Դ.Հ.Ե.Դ.Ի ի նպատակով ծառայուն քարոզչական աշխատանքի:
Մանաւանդ, Հ.Յ.Դ. Հ.Ե.Դ. օրը մեծ անդրադարձ ունեցած է, որուն մասնակցած են դպրոցի աշակերտութիւնն ու ուսուցչական կազմը:
Այս առիթւ, «Հայդուկ» ի խմբագրական կազմը յատուկ Հարցազրույց մը ունեցաւ դպրոցի տնօրէն՝ պարոն Վարդգէս Ղազարեանի հետ, ստորեւ կը ներկայացնենք սոյն Հարցազրույցը:

«ՀԱՅԳՈՒԿ» — Քանի՞ տարի է ի վեր «Ծամկեան»ը հիմնուած է:

Վ.Ղ.— 9 տարի է ի վեր եւ գալ տարի 10րդ ամեակը մեծ շուքով պիտի տօնենք:

«ՀԱՅԳՈՒԿ» Որչա՞փ ժամանակ է ի վեր դուք կը վարէք դպրոցի տնօրէնութիւնը:

Վ.Ղ.— Այս իմ դպրոցի հիմնգործող տարեշրջանն է:

«ՀԱՅԳՈՒԿ» — Աշակերտութեան թիւը քանի՞ էր նախորդ տարի: Իսկ ա՞մս:

Վ.Ղ.— Որեւմն այսպէս ըսենք, նախորդ տարիէն մինչեւ այս տարի, 33% յատուկ մը կրած է աշակերտութեան թիւը իսկ այժմ մեր դպրոցի մանկամտօրէն մինչեւ 9րդ դասարան 605 աշակերտ ունինք:

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Արդե՞ք կը նախատեսէք որ իրաքանչիւր տարի դասարան մը անելու:

Վ.Ղ.— Դժբախտարար այս տարի մեր 9րդ դասարանը ստիպուած պիտի ըլլայ թողել մեր դպրոցը: Այս մեր 3-րդ տարին է որ շրջանաւարտից դասարանը կ'երթայ ուրիշ դպրոց ուսումը շարունակելու: Սակայն որպէս եւ ըսելու որ դպրոցիս հոգաբարձութիւնը շէնք մը շինել որոշած է եւ կը խորհիմ թէ գալ տարի 10րդ դասարան մը կ'ունենանք:

Բ. ԲԱԺԻՆ

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Արդե՞ք դպրոցէն ներս մասնաւոր «Հայ Դատ»ի դասընթացքներ ունի՞ք:

Վ.Ղ.— Այո՛, մեր հաստատութիւնը ինչպէս նաեւ միւր դպրոցները Հայ Դատի մասնաւոր դասընթացքներ ունին «Ծամկեան»ի մէջ 7-9-րդ դասարաններուն միայն կը դաստանդենք, որովհետեւ Հայ դատը քիչ մը քաղաքական հաստատութիւն ալ կը պահանջէ: Ուսուցիչն ալ ունինք եւ ծրագրուած կերպով կ'աշխատինք:

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Ի՞նչ կը դաստանդոյի աշակերտութեան այս դասընթացքներուն ընթացքին:

Վ.Ղ.— Աշակերտութեան նախ Հայ դատի պատմականն է որ կը ներկայացնենք, որովհետեւ Հայ Դատ էր կ'ըսենք, արդէն անմիջապէս մեր միտքը կու գայ հողային պահանջքի հարցը եւ քաղաքական հարցը: Մեր ուսուցիչները տարեկան ընդհանուր ուղեգիծ մը ունին իբրեւ ծրագիր եւ այդ ուղեգիծի հիման վրայ պատմականը եւ ներկան կը կապենք իրենց ստորեւային: Օրինակի համար մենք յաճախ մասնակցած ենք ցույցերու: Կը խորհինք թե ցույցերու մասնակցիլը ցուցական բաժինին տակ կ'իջնայ: Հայ Դատի պատմականը դասարանէն ներս «ditto»-ները վրայ պատրաստուած կու տանք: Վիճակացոյցին մէջ Հայ Դատը իբրեւ ազատ նիւթ դրած ենք եւ առանձին ցիւղ կը տանք: Կը կարծենք որ այսպէսով աշակերտութիւնը անելը քօրէն կը հետեւի դասընթացքներուն:

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Փետրուար 22-ին Հ.Ե.Գ. օր մը կազմակերպած էիք դպրոցէն ներս, արդեօ՞ք ի՞նչ եղաւ ձեռնարկին անդրադարձը եւ աշակերտութեան հակազդեցութիւնը:

Վ.Ղ.— Կրնամ ըսել եւ հպարտ եմ ըսելու, որ Հ.Ե.Գ. օր մը ունեցանք մեր դպրոցէն ներս: Սոյն ձեռնարկը մեծ խանդավառութիւն առեղծեց թէ հայ եւ թէ օտար ուսուցիչներուն մօտ: Բոլոր ուսուցիչները անխտիր, Հ.Ե.Գ.ի պատրաստած շապիկները հագած էին: Այս ձեռնարկը նոյնչափ խանդավառութիւն առեղծեց անհոշտ աշակերտներուն մէջ: Ուզեցինք որ տեսնուի թէ միայն դպրոցով չենք մտամոզուած: Գիտենք թէ ուրիշ կարեւոր հարցեր ալ կան, օրինակ՝ Հայ Դատ եւ քաղաքական հարցը: Այս ձեռնարկին պատճառաւ 32 աշակերտներ դիմումնագիր ամբողջացուցին միանալու համար Հ.Ե.Գ. շարքերուն:

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Ի՞նչ էր ուսուցչական կազմի ներդրումը այս ձեռնարկի իրագործման գծով:

Վ.Ղ.— Դպրոցի հայկական բաժնի ուսուցիչներու մէկ ժողովին իբրեւ արդիւնք որոշում ստեղծեցաւ լման շարքաթ մը աշակերտներուն դաստիարակել Հ.Ե.Գ.ի գծով: Եւ պատակն էր ի՞նչ է Հ.Ե.Գ.ն, ինչո՞ւ հիմնուած է, որո՞նք կ'անդամակցին անոր եւ այլ նմանօրինակ հարցումներու պատասխաններ գոյացնել աշակերտներուն համար: Եկատի ստինք որ աշակերտները ենթակալ են ամէնօրեայ ամերիկեան քարոզչութիւններու, հետեւաբար ուզեցինք լման շարքաթ մը հանդէս գալ զոտ հայկական քարոզչութեամբ: Ընդհանուր ամանք ձեռնարկը դրական ձեռով հակազդեցին սոյն ձեռնարկին: Անհոշտ որոշ բացատրութիւններ կային:

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Կը փափաքէի՞ք որ նոյնանման ձեռնարկներ կրկնուին հետագային:

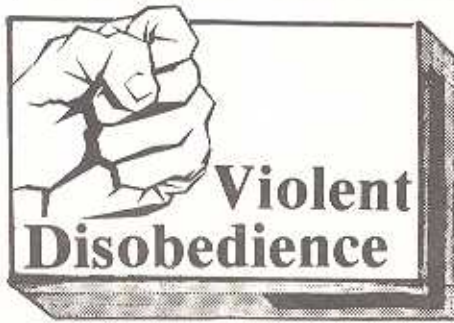
Վ.Ղ.— Այո: Կը յուսամ, որ մետաբային նոյնանման ձեռնարկներ կրագնամակերպուին: Վերջապէս հայ երիտասարդները մեր ապագայ գաղութի ղեկավարները պիտի ըլլան, մանաւանդ որ մերկայիս մեր գաղութները կը տարապիւն ղեկավարներու պակասէ: Կը հաւատամ, որ այսպիսի միջոցներով կը ծառայենք վերոյիշեալ նպատակին:

«ՀԱՅԳՈՒԿ»— Ձեր խօսքը (պատգամը) ի՞նչ է հայ աշակերտութեան:

Վ.Ղ.— Ես կը հաւատամ, որ ամենէն հիմնական աշխատանքը լա մարդ առեղծելն է: Եթէ աշակերտը լա մարդ ըլլայ, ան լա հայ պիտի ըլլայ, ինչպէս նաեւ իր ապրած երկրի տիպար քաղաքացին: Դժբախտաբար մենք ընդհանրապէս մտամոզ ենք աշակերտութեան թիով քան որակով ինչպէս էր պարագան այս հարցազրոյցի առաջին բաժնին: Ես կը հաւատամ թէ այս մօտեցումը պէտք է փոխուի ապագային: Մեր չափանիշը պէտք է ըլլայ ազգին վերադարձող աշակերտներ պատրաստել, լա համալսարանականներ պատրաստելու կողմին: Օրինակ մեր չորս ամերիկեանայ ուսուցիչները եղած են Հ.Ե.Գ.ի նախկին անդամներ եւ Հ.Ե.Գ.ի օրուայ ձեռնարկի ընթացքին, իրենց այդ մին յիշատակները վերանորոգուեցան եւ փոխանցուեցան իրենց շուրջիններուն, նոյնիսկ ամերիկացի ուսուցիչներուն:

Մեր դպրոցը ազգային դիմագիծ ունի, եւ մեր գոյնը յոտակ է: Մեր դպրոցը այս է: Հաւատացողը մաս կը կազմէ մեր այս ընտանիքին, իսկ չհաւատացողը կրնայ մնալ հեռու: Ես կը հաւատամ այս մօտեցումին:

Throughout history, reform and social change have always been the passageways for progress. In any society and government today, room for social change can always be found. Often, the need for reforms seems critical, but for various reasons, the legislative "traditional" ways fail in bringing about the necessary change. Thus, a means outside the law offers the chance for possible reform. Faced with such a situation, some citizens have adopted a new means to realize critical reforms - violent disobedience. To some extent, these efforts have been successful. This brand of achieving positive social change raises the question as to the legitimacy of such activity, i.e., does violent disobedience in fact promote positive social change?

To attempt to answer this question, clarification of the term "violence" is necessary. "Violence" is defined by the **American Heritage Dictionary** as "physical force exerted as for violating, damaging, or abusing." Synonyms that **Roget's College Thesaurus** uses to describe "violence" and "violent" include "vehemence," "intensity," "agitation," "severity," and for the latter, "agent provocateur." In considering that "violent disobedience" is claimed to be used for achieving social change, we can limit its definition to involve physical force, an agent provocateur, used in defiance of a policy of government. If civil disobedience implies the withdrawal or cutting away from an unpleasant facet of government policy, aimed at attracting attention to that facet so as to reform it, then violent disobedience entails the physical, active attempt to "damage" or "agitate" that facet.

The controversy issued by violent disobedience surrounds its actual means. Obviously, "violence" entails damage and abuse. Some argue that no degree of positive social change, as beneficial as it may be, warrants or justifies harm to an individual, or to an individual's property. In light of this point, they are more willing to accept civil disobedience, which clearly advocates respect for the rights of others. However, closer examination of civil disobedience shows that it can and does in fact violate others' rights. It can cause economic harms, for instance, by prohibiting a company to operate by protesting in front of it, or personal harm, by taking tax dollars away from a fund that would supply a gun to a soldier who would otherwise use it for self-defense. Thus the violation of rights with civil disobedience does in fact exist, but because it is observed only after a passage of time, often goes unnoticed. Violent disobedience is simply more direct, and thus its effects are more direct. Second, violent disobedience need not necessarily harm an individual "physically," although it may. Therefore, the "sanctity-of-life" argument (if we may call it that) does not necessarily apply. The efforts of violent disobedience may be channeled so as to cause only economic harm. The key difference is that the effects of violent disobedience are unconcealed and undisguised.

The plainness and clearness of the effects of violent disobedience demonstrates "honesty", say some. Again synonyms for "violence" include "severity" and "intensity." A citizen can be so strongly convinced of the truth of what she believes in, that she can no longer sit by and wait, putting his faith in legislative change. When one cannot see adequately or reasonably the withdrawal from that undesirable facet of government, but instead chooses to actively, forcefully, change it, she makes a statement about his/her belief. An individual's conscience can be so disturbed, that it compels him/her to realize that only activity, true

effort, can leave him/her relieved. Herein lies the meaning to violent disobedience's "honesty". Cowardice is a word that can be used to describe one who pulls away from a problem, withdraws from it, cutting him/herself away from any tie to it so as to relieve his/her conscience. This is not the case with violent disobedience. The sheer intensity and severity of violence indicate that freeing one's conscience is not enough. Instead, for the benefit of others, an active force must be applied to make a change. This intensity and severity communicate the criticalness of the situation.

Communication is in fact the one area where violent disobedience is the most effective. By blowing up a building which partakes in generally considered immoral activities, the issue is cast in the forefront of people's minds. Although at first the violent act itself will only be evaluated, quickly thereafter, the underlying motives will be examined so as "to make sense of it all." As a tool to attract attention, one can only blame human nature for being most attracted to violence. After all, what makes the news headlines-a speech condemning apartheid, or blowing up the South African embassy? For example, although abortion question is still debatable, the recent bombing of abortion clinics sets as a model. The 1974 Supreme Court decision allowing abortion, after a few years became uncontroversial. The majority seldom questioned the morality of abortion thereafter. However, the recent bombings have brought into the limelight the abortion question, and now, **Newsweek** reports in its January 14, 1985 cover story about the abortion controversy, that fifty-eight percent of Americans think abortion should be illegal except in special circumstances. In the 1974 March for Life in front of the Supreme Court, there were five thousand protestors. In the January 1985 March for Life, there were 70,000, reported **Newsweek**. Personally, I never considered my position on abortion until the bombings made

THE AMERICAN MEDIA COMMENTS ON THE OTTAWA REVOLUTIONARY ACT

CNN'S POSITIVE REPORT ON THE OTTAWA INCIDENT

This is just the latest effort by Armenian nationalists to find what they consider to be redress to their grievances against Turkey. Its an old and bloody story. Frustration, suspicion, hatred and violence. These describe the bitterness between Turks and Armenians. Armenians have lived for centuries in an area now split between Turkey and the Soviet Union. And the Armenian people frequently have been caught in the middle of conflicts involving larger powers. Specifically, it was the death of many Armenians nearly seventy years ago shown in these pictures, that sparked the recent surge of terrorism. The exact number never will be known, but it's clear that hundreds of thousands of Armenian men, women and children died during WWI, in an attempt by the Turkish government to deport Armenians to the Middle East. Armenian groups claim that nearly one and a half million of their people were killed, while the Turkish Government says about three hundred thousand died. Most historians say the number is somewhere in between. In WWI, Turkey fought with Germany against the US, Britain and Russia. The Russians encouraged the already existing Armenian revolutionary groups to fight against the Turks. The Turks say those revolutionary groups had engaged in an open revolt against Turkey for years before the war, and the Turkish government says it could not afford to allow a subversive group to continue operating against it while a war was going on. So according to the Turks, the only way to eliminate the threat was to move the Armenians out. But the Armenians say the Turkish plan was a deliberate, coordinated effort to exterminate Armenians. The Turks angrily deny that, saying that Armenians suffered no more than other groups in Turkey during the war. Eyewitness accounts and some newsreports conflict with Turkish claims. They indicate that hundreds of thousands of Armenians were taken from their homes and marched through the deserts under terrible conditions. Many of them were murdered. The Turkish government now concedes that some Armenians were killed in isolated incidents, but rejects the charge that there was a government plot to exterminate them. The US State Department now says the facts are cloudy and it's not clear whether a genocide attempt actually took place. But Armenian groups charge that the US government is more concerned with preserving good relations with Turkey, than with setting the record straight. Those Armenian groups are demanding that the Turkish government apologize and grant independence to Armenians who still live in the region. Militant Armenian groups have carried out dozens of terrorist attacks in recent years including the bombing of a Turkish Airline's counter at Orly airport in France in 1983, and the murder of a Turkish diplomat in Los Angeles in 1982, and their supporters say the attacks will continue in an effort to keep alive the memories of those who died seventy years ago. □

The Deep Roots Of Terror

Harboring a 70-year-old grudge, Armenian terrorists chose Turkey's Embassy in Ottawa as their latest target. Three men stormed the building March 12, killing a guard and seizing 12 hostages. They surrendered to Canadian police, left, 4 hours later. The attack—and dozens of bloodier incidents since 1973—grew out of the war year of 1915, when 600,000 to 1.5 million died in Turkey's clampdown on restive Armenian citizens. Terrorist demands: An apology and return of a homeland.

US NEWS

&

WORLD

REPORT

**"WE WANT OUR LANDS
BACK AND WE WANT
THE TURKISH
GOVERNMENT
RECOGNIZE THE
ARMENIAN GENOCIDE
OF 1915."**

ԻՆՉ ԿԸ ԳՐԵՆ
ԹՈՒՐԻՔ
ԹԵՐԹԵՐԸ

Yine Ermeni katiller... Yine terör... Yine insanlık sucu...

Doğan ULUÇ
Ottawa'dan bildiriyor

3 canı, Ottawa
Büyükelçiliğimizi
basıp, 12 kişiye ecel
teri döktürdü

KARA HABER Arç Haber, Çeşken Kırcı'nın eşi Bilge Kırcı'nın annesi Nebahat Ergüder'den uzun süre gizlenmiş. Anarak sonunda durumu öğrenen yaşlı kadın, kulağına yığıldı.

VE MÜJDE Nebahat Hanım'ın yaşı bedeni, bir ayağa iki saat kullanılabilmeli Allah'ın... Sevgili kızı, ümitsiz ve torununun kurtuluş haberiyle bile nola yüreğine su serpmeye yettil. Adeta yeniden hayata kavuşmuşçasına, kulağundan kalayarak, oğlu Özgür ve gelini Seril Ergüder'in kollarına atıldı.

Ana yüreğinde
iki duygu:

Acı ve sevinç

● Büyükelçimizin eşi Bayan Kırcı'nın 69 yaşındaki annesi Nebahat Ergüder, İstanbul'daki evinde dün 2 saat içinde önce keder, sonra sevinç gözyaşları döktü.

● Sayfada

Kahreden 4 saat

Olayı yaşayanlar, dehşet saatlerini **Hürriyet'e** anlattı

BÜYÜKELÇİ KIRCA İLE HASTANEDE KONUŞTUK

// Pencereden atlamasam ölmüştük //

● Kırca 4 yerinden ve midesinden 6 saat süren zor bir ameliyat geçiren Kırca: "Beni yakalayabilselerdi, herkesin hayatı tehlikeye girecekti" dedi

● Teröristleri gören üç kişiden biri olan Bayan Kırca: "Kapının kilidini makineli tüfle tarayıp girdiler. Eşimin yatışını sandıklar yatağı da taradılar" şeklinde konuştu ● 11. sayfada

TUTUKLANDILAR Kanlı baskını geçekleştiren Ermeni katiller, Kevork Maraşelyan, Ohannes Nubaryan ve Rafi Panof Titizyan, elleri kellepeçli ve biberlelerine zincirlemlenmiş olarak dün yargıcin karşısına çıkarıldılar. "Birinci dereceden cinayet"le suçlanan teröristler hakkında müebbet hapis cezası tahmini bekleniyor.

İşte Ottawa katilleri

- 1 Ohannes Nubaryan (30 yaşında Montreali)
- 2 Kevork Maraşelyan (35 yaşında Quebeci)
- 3 Rafi Panof Titizyan (27 yaşında Ontariolu)

● 11. sayfada

ELÇİMİZİN KIZINI SİPER ALDI İşte, "kahreden" 4 saatli somun... "Teslim" im... Sokaklı terörist Kevork Maraşelyan ve Büyükelçimizin cesur kızı Gülcan... Kara yürekli canı, Kanada polisiye doğru yürürken, Gülcan'ın kendisine siper olması... 16 yaşındaki, savunmasız bir kızın arkasına sığınmış... Sol eylem, Türk kızının sırtına sığıp sığıp yapmış... Kanlı ellerinden diğerinde tabanca... Tehdit ediyor, "Bir hareket yaparsanız, bu kız varurum" diyor...

● (Fotoğraf: Ottawa-Hürriyet-Özel)

Kanadalı polisin cesedi

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԹԻՒ 1

Երեկոթի, 12 Մարտ 1985-ին, երեք հայ ազատորդներ՝ Յովհաննէս (Հովիկ) Նուպարեան, Գեորգ Մարաշեան եւ Բաֆֆի Թիֆլիզեան, պայքեցնել ենք բրիտանական զինուորական ղեկավարներին՝ Վուլֆի դուրը, Օքսֆորդի մէջ, ամբողջ չորս ժամ զբաղման տակ պահեցին զինուորականները՝ տասնեակ մը պատանդներով:

Գործողութեան սկիզբին տեղի ունեցած կարճ կրակոցներէն ետք, որոնց գոհ գացած է զինուորական գանատացի պահակներէն մէկը, հայ զինեայները ո՛չ մէկ բռնութիւն բանեցուցած են:

Մինչեւ իրենց ազատ արձակումը՝ պատուով պահուած են պատանդները, որոնց մէջ եղած են նաեւ զինուորական կիներ ու զուտորք:

Հայ երիտասարդներու պահանջն է եղած մանուա՛նդ մամոյ եւ հեռախօսի զործակալութեանց ներկայացուցիչներուն հետ հաղորդակցութեան մէջ մտնել, եւ՝ Եղեռնի եօթանասունամեակի այս օրերուն՝ լսելի դարձնել Բաբելոնի դարու առաջին ցեղասպանութեան գոհ գացած իրենց ժողովուրդի բողոքի՛, այլեւ հաւատի՛ եւ վնասակարեան՝ աղաղակը:

ԹՈՒՐԲԻԱ ՊԷՏՔ Ե ԸՆԴՈՒՆԻ ՀԱՅՈՑ ԴԷՄ 1915-ԻՆ ԻՐ Ի ԳՈՐԾ ԴՐԱՍ ՑՅՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ, ԵՒ՝ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԷ՛ ԶՈՂԻՆ ԱՆՈՐ ՊԱՊԵՆԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ:

Թուրքիա կ'ուրանայ իր ոնիրը: Բռնագրաւուած կը պահէ մեր հողերը, հայրենագուրկ դարձնելով մեզ, շարունակելով այսպէս 1915-ի իր ցեղասպանութիւնը՝ ազգովի՛ն մաշեցնելով մեզ գաղութային պայմաններու մէջ:

Հետեւողական ձեւով «բուրժուական պատ» կը հիւսէ մեր արդար Դատին շուրջ: Եւ Բաղաճակիրք աշխարհը, իր կարգին, լուռ է՝ ի՛նչ ալ մասնակից դատնալով լուրիսան այս մեծ ոնիրին («Le crime de silence»):

Այս դատն եւ յուսահատեցնող իրականութիւնն է ահաւասիկ շարժիչ գազանակը այսպէս տխուր այս արարքներուն, որոնց գոհ կրնան դատնայ առաջին հերքիւն, կը դատնա՛ն ալ, բարի եւ ստեղծագործ մեր ժողովուրդի ազնիւ եւ գաղափարապաշտ գաւակները:

Եւ Թուրքիա՛ն է պատասխանատուն՝ այս գոհերուն. ինկած ամէ՛ն մէկ գոհի, հայորդի՛ ըլլայ ան, գանատացի՛ թէ այլ եղբայր, նոյնիսկ՝ թո՛ւրք:

Այնքան առնն՝ երբ մինչեւ իսկ թուրք մտաւորականութիւնը, եւ զեո՛ւ նո՛ր սերունդը, — ձերբազաւ ազգային ամէ՛ն բարդոյթէ եւ ի հեռուկս իր վրայ ի գործ դրուած ի՛ր իսկ պետական իշխանութեանց ննջումի՛ն — չի՛ խոստովանիր ահաւոր ոնիրը, գայն ուրանալով կը պաշտպանէ՛ ալ գայն, եւ որ նշմարտօրէ՛ն ոչինչ դիմի հպարտացնող՝ թուրք ժողովուրդի հաշուոյն:

Կը յուսամք եւ կը սպասենք, որ գէթ թուրք նոր մտաւորականութիւնը ունենայ պատմական խղճմտամբի այս պահը:

Մինչ այդ՝ մենք չենք կրնար ընդունիլ, որ իրենց ժողովուրդին գոյութեամբ տագնապահար այս երիտասարդները դիմադրուին որպէս շահագէտ կամ վարձկան ահաբեկիչներ, յեղուգակներ:

Արարքը, որուն մղուեցան անոնք հոգեկան տագնապով մը եւ որ ազգային ու Բաղաճական է՝ **ՏԱԳՆԱՊԸ** պետք է ըլլայ հանո՛ւր մարդկութեան:

Որովհետեւ՝ 1915-ի հայասպանութիւնը ցեղասպանութիւն է, եւ ատով՝ մարդկութեան՝ դէմ ուղղուած: Եւ յափշտակումը մեր հողերուն, այլ խօսքով յափշտակումը հայրենիքի՛՝ ըստ ամենայնի մերժելի՛ պետք է ըլլայ որեւէ ազգի համար, եթէ ազգեր որպէս բարձրագոյն եւ մնայուն արժէք կը դաւանին իրենց եւ այլոց հայրենիքները:

Մենք կը հաւատանք որ ազնուական Գանատայի գաւակները այսպէս կը տեսնեն այս երիտասարդներու արարքը, այսպէս կը գնահատեն:

Մենք կը գնահատենք այս առիթով գանատական ձայնասփիւռի եւ հեռախօսի զործակալութեանց ցուցաբերած ընդհանրապէս ողջմիտ կեցումները:

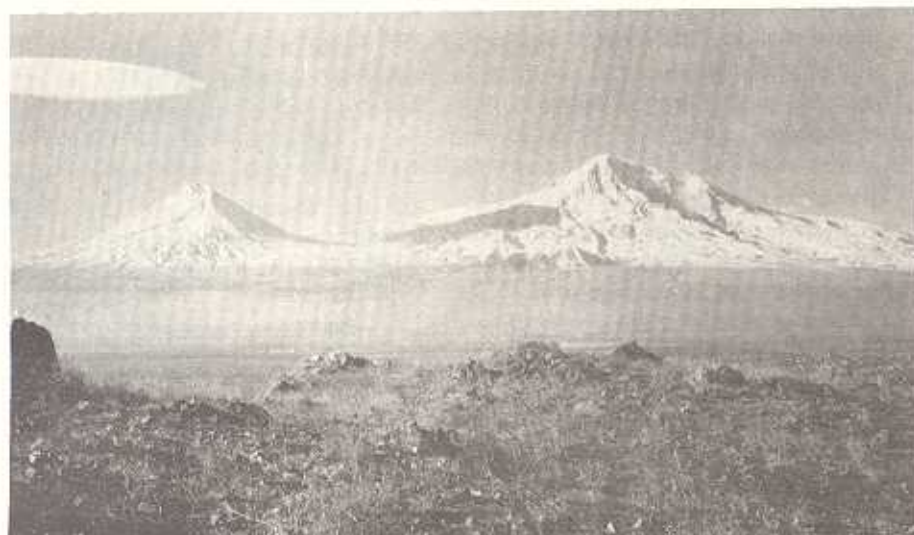
Մենք կը հաւատանք, որ Հայ Դատին, ժողովուրդներու արդար դատերուն պաշտպան մեծն Գանատան՝ չի՛ ձեւագրածներ իր ազնուական դիմագիծը, տեղի տալով արտաքին թէ ներքին որեւէ ննջումի առջեւ: Գանատան՝ որ իր երկու մեծ նախնեցներու խորհրդարաններով, Օնթարիոյի եւ Քեպէկի, իր համակրութիւնը յայտնեց մեր արդար Դատին: Գանատան՝ որ իր գաւակ եւ ՄԱԿ-ի մօտ զինուորական Սքիֆըններով արիւրեան մը կողմնորոշուեցաւ արդար Հայ Դատին ի նպաստ:

Մենք կը հաւատանք գանատական արդարադատութեան: Եւ որպէսզի երեք այս հայորդիներուն դատավարութիւնը ըլլայ ամենայն արդարութեամբ՝ ի գիտութիւն մեր ժողովուրդին կը հաղորդենք, որ կազմուած է արդէն մարմին մը, ՕԹԹԱՈՒԱՅԻ ԵՐԵՔ ՀԱՅ ԱԶԱՏԱՐԴԻՆԵՐՈՒ ՊԱՏՏՊԱՆ ԿՈՄԻՏԷ անուամբ, որ նշանակած է անոնց պաշտպան փաստաբանները: Մարմինն պիտի բերէ երեք այս հայորդիներուն մեր ժողովուրդի, Գանատայի թէ այլ երկիրներուն մէջ ապրող, նիւթական եւ բարոյական անակա՛րկ օժանդակութիւնը, օրը-օրին պիտի հետեւի անոնց դատավարութեան ընթացքին եւ գայն սեփականութիւնը դարձնէ հանրութեան: Եղեռնի եօթանասունամեակին՝ երեք այս հայորդիներուն դատը հայութեան՝ դատն է:

ՕԹԹԱՈՒԱՅԻ ԵՐԵՔ ՀԱՅ ԱԶԱՏԱՐԴԻՆԵՐՈՒ ՊԱՏՏՊԱՆ ԿՈՄԻՏԷ

Write to HARUTIUN LEVONIAN

K. 533/83
Zatvor Okruznog Suda-Bolnica
Bacvanska UL.
11000 Beograd, Yugoslavia

NATIONAL LIBERATION MOVEMENTS

On Saturday, February 9 1985, the subject of an A.Y.F. Senior Seminar was National Liberation Movements. Lecturers first presented a model of a National Liberation Movement and then attempted to explain the Palestinian, Kurdish and Armenian National Liberation Movements within this context. The following is an interpretation of the concept and process of a National Liberation Movement presented that day.

The first question that is asked about National Liberation Movements is simply what exactly do we mean we talk about a National Liberation Movement. Is the Palestinian movement considered a National Liberation Movement? Can we include the national struggles of Nicaragua and El Salvador in this category? Our definition will be the following: a National Liberation Movement exists when there exists a group of people with national identity that struggles for national self determination against a nemesis. Examples are the Armenians, the Kurds and the Palestinians. The Nicaraguan revolution cannot be considered a National Liberation Movement because it was not a struggle for national self-determination. when they are viewed

Write to RAFFI ELBEKIAN

KP DOM
M. BR 3156
22000 Smemska-Mitrovica
Yugoslavia

superficially, none of these movements have any similarities. Each has its own leader, or lack of leaders; each has its own socio-political condition; each has its own unique culture; and each has its own lifestyle, customs, etc. It seems almost irrelevant to talk about National Liberation Movements as a whole. But when the matter is further investigated, some underlying similarities arise. The first thing that becomes clear is that there are certain elements which are essential for a National Liberation Movement's existence. These elements are most essential--ideology, organizational structure, leadership, and mass support. And if each is viewed as a base or source for the one that comes after it, these elements constitute a general outline for a National Liberation Movement. Ideology is a base out of which arises distinct organizational structures which in turn give birth to a unique leadership, and all of these combined are the cause of mass support. This must not be looked upon as a rigid cause and effect structure, but simply as an outline to facilitate the understanding of National Liberation Movements.

The starting point of our general outline is ideology. It serves two purposes--explanatory and projective. It presents the group's world view as a self-consistent system that explains the present condition of the world. And, from this view it states the objectives of the movement. The intellectual attraction of the ideology is important. The ability of the ideology to integrate all the complex events in the world into a self-consistent system is essential simply from an intellectual point of view. The ideology must explain the complex events but at the same time it must be simple. It must be shaped so that all participants in the movement can comprehend its ideas and be able to relate it to their reality. The right combination of intellectual integrity and the ability to ground that in reality are essential.

Distinct organizational structures are often a product of certain ideologies. It must be noted that

National Liberation Movements

ideology does not strictly give rise to a structure. Sometimes the pre-existence of a structure can drastically shape the ideology. Ideologies, in general, have a vague organizational structure connected with them. For example, Marxist-Leninist ideology gives rise to a structure based on an elite ruling group. All actions are controlled by this group and the structure is very centralized. In Marxist ideology, the movement begins from the bottom. In general, small local cells are created, then the cells come together to create groups to begin guerilla warfare. From this arises a popular army to start the revolution. The structure is decentralized and has a popular basis. In a democratic centralized system, the movement begins with local cells working separately, but they are not independent of the central leadership. The cells grow to

form other groups always with the directives of the central leadership. There is definitely a hierarchy but it begins from the bottom and it is not very centralized.

The structure of a movement gives rise to distinct leadership and leaders. In the Marxist-Leninist system, the leaders are all-powerful and they are rarely seen because it is a revolutionary structure. In the Maoist system, the leaders are more visible, but they are still seldom in contact with the people. In a democratic centralist system, the leaders are visible and they are known by the people.

The last essential element for the existence of a National Liberation Movement is mass support. Mass support is the only element which is a result of the others but at the same it plays a big role in their existence. Clearly, without mass support, be it moral, economic or physical, a movement is not a National Liberation Movement.

The ultimate goal if a National Liberation Movement is to be an actor in world politics. It must necessarily begin at the local level then rise to the regional level and finally to the international level. A National Liberation Movement is not effective until it reaches the inter-

national level and begins to play a role in world politics. Only then its issues become important and other governments will begin to take interest in them. In a very broad general sense, we would like to construct a model of a National Liberation Movement, indicating the stages through which it must pass in becoming an international

First of all, it must have the essential elements in order to exist: ideology, structure, leadership, mass support. When these elements are present, a perception will be formed of the movement on two levels: public and governmental. Public perception gives rise to public opinion and at this stage it is not important whether this is negative or positive. The same applies to governmental perception. The point is to simply be perceived as a National Liberation Movement. As the National Liberation Movement grows, public and governments who view the movement as beneficial begin offering help. This takes the movement to the next stage, that of direct support. There are two kinds of support: 1st mass and 3rd party. Mass support at this stage is simply the intensification of the original mass support. The crucial element is 3rd party support. This is usually a government which backs the National Liberation Movement backed by a government becomes a strong force and it will inevitably advance to world politics. It is only at this point that a National Liberation Movement can forcefully bargain for its demands.

All National Liberation Movements can more or less be fitted into one of the stages of this scheme. Most are at the first stage, a few have reached the second and third stages, and very few have reached the international stage. The division of a movement into distinct stages might be an academic exercise, but it can strongly influence the way we view our Movement's present and future, and which path we choose to take to reach our goals.

By Ara Oshagan

EXPLOSION DE JOIE

APRES LE VERDICT DU PROCES KILNOJIAN, AIX-EN-PROVENCE, 23 JANVIER 1982.

ԳՐԱԿԱՆ

The Armenian Reality

In response to those who fail to understand or to care.

There is a reality. A reality you are not aware of; a reality that does not touch you nor does it affect you.

When you are constantly told that your grandparents' parents were not massacred,

When you are constantly told that you are living a lie,

When you are denied the right to live on your own land in the way that you choose,

When you and your children are persecuted for speaking their own language and keeping their true Armenian names,

When your children can not attend an Armenian school because the government shuts it down,

When you are forced to live in a foreign country, speak a foreign language, abide by the rules of foreign society and the laws of a foreign government,

When you are forced to assimilate, compromise your identity and many times lose it,

When you are told to go back where you came from,

When you are persecuted for who you are and what you believe in,

You will realize a reality: a reality that will shatter dreams and ideals, a reality that will strike you so desparately that you will recognize it and most of all you will have to face it. And you do because there is no escape.

That reality is the Armenian reality: a reality that the Armenian people live with everyday of their lives, a reality that will never end for them. But maybe their children's children will not have to be stricken by this reality.

I know this reality and I will do everything necessary to beat it; beat it to its death!

There is no other solution, although too many times the Armenian people have wished there was.

I know you will not understand. But there is no changing my mind until there is a change in the reality. And may be I would have been a part of the movement that did bring that change...

“WITH NO END IN SIGHT?”

“With no end in sight
A continuous battle
More determined than ever
With no end in sight”
...No end for what?
No end for whom?
No end according to who?

Thoughts rushing through my mind
Like molecules crashing against each other
Never drifting
But just colliding
With no end in sight

I felt the wound today,
An angel's wings clipped
Cut down in flight,
With no end in sight

...No end for the struggle?
No end for us?
No end according to who?

AN ANGEL STILL WALKS
Not in circles
Not in the wrong way

An angel still walks
In a straight lighted path
A dark future to face
But at hand a sacred case,

An angel still flies
In the path he chose
An angel still flies
To bring an end in sight
With no end in flight...

No end in flight
With an end in sight
An angel still flies...

Write to HAMPIG SASSOUNIAN

4A-19

P.O.BOX C88440

Tanal, CA 94964

By H. Berberian

ԼՈՒՐԵՐ ՈՒՆԻՏԵՐԵՆ

ՕՐԷՆՃ ՔԱՌԻՆԹԻ
Ա. ԵՐԿԱԹ

Հ. Ե. Գ. Ի ՃԱՇԿԵՐՈՑԹԸ
ԵՒ ԵՐԿՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հ. Ե. Գ. Ի «Աշոտ Երկաթ» Ուխտի, Փետրուար 22ի կազմակերպած հաշվերոյքը երկար ատեն իւրայատուկ տեղ պիտի գրաւէ բոլոր մասնակցողներուն մտքերուն մէջ:

Մտտ 80 Հ. Ե. Գ. Ի-ական բնկերներ, իրենց ծնողները ու բարեկամները մաս կազմեցին այս ձեռնարկին որ տեղի ունեցաւ էնըհայմի «Ազուպեան» հաշարանին մէջ: «Աշոտ Երկաթ» Ուխտին կողմէ խօսք առաւ ընկ. Արա Օշականը: Ան պարզեց հանդիպումին նպատակը (որ ծնողներուն Հ. Ե. Գ. Ի-ան լաւ հանչնալու առիթ տալ էր): Ընկերը նաեւ բացատրեց Հ. Ե. Գ. Ի-ն նպատակը, անոր համապիտոյթեան հանձնարանները եւ Արեւմտեան Ամերիկայի Հ. Ե. Գ. Ի-ի գերը հայ երիտասարդներուն «հայերէն խօսելու, հայերէն երգելու, ու հայերէն վիճարանելու» նպատակը:

Ապա՝ «Աղբիւր Սերոբ» կրտսեր Ուխտին կողմէ խօսք առաւ ընկերուհի Սեւան Զէրչեանը: Ընկերուհին կոչ ուղղեց «հայ ծնողներուն որպէսզի իրենց զաւակները Հ. Ե. Գ. Ի-ի շարքերուն անդամագրեն», յիշել էր նաեւ իր նորագիրներու երդման արարողութիւն տեղի պիտի ու-

նենայ վերջը: Ընկերուհին հաւատք յայտնեց թէ «Աղբիւր Սերոբ» Ուխտը «պիտի գարգանայ ու յարատեւէ մինչեւ որ հայ ժողովուրդը հասնի իր իրաւունքներուն»:

Ճաշը սկսաւ գաղութիս հովիւ Տ. Աշոտ Քեհլ. Գոգեանի օրհնութենէն ետք: Ճաշէն ետք երեք անգամ «հարրի պըրդուէլ» երգուեցաւ, կրտսեր ընկերոջ մը եւ երկու կրտսերներու մայրերու տարեդարձներուն առիթով: Ատեն մը հայկական պարեր պարել էր նաեւ, ընկ. Կիրոյ Տոնապետեանը ցուցադրեց ու մեկնարանեց Հ. Ե. Գ. Ի-ի աշխատանքներուն մասին սանիկներու շարք մը: Յայտարարը շարու-

նակելով, «Աղբիւր Սերոբ» Ուխտի ընկերները խմբերգեցին «Արիւնտ Դրոշ» երգը եւ «Սերոբ Փաշային երգը»: Ընկ. Արիւն Մալախանը «Մասիս»ը արտասանեց: Երդման արարողութեան սկսելէ առաջ, կնիստայրը՝ ընկ. Էտուար Պուրուեանը կարճ խօսք մը ուղղեց ներկաներուն: Ընկերը ըսաւ թէ գործը սուրբ գործ է եւ միշտ անլի մարդու կը կարօտի, յետոյ կոչ ուղղեց ներկաներուն որպէսզի բաշարեն իրիտասարդութեան տարած աշխատանքները: Իսկ «Արմէն Գարօ» Կոմիտէութեան անունով շնորհակալութիւն յայտնեց Հ. Ե. Գ. Ի-ի ընկերուհիներուն իրենց աջակցութեան համար: Ներկաները յոտնկայս հետեւեցան ուրը նորագիրներու երդման արարողութեան:

Խրախանաւի ժամանակը հասած էր: Ընկ. Կիրոյի ղեկավարութեամբ Յեղափոխական երգերու շարքերը ծայր առաւ, միւս կողմէ նուիրատուութիւնները սկսան յանձնուիլ: Եւ «Աշոտ Երկաթ» Ուխտը նոր բարձրանիչ մը հաստատեց: Կես զիշերը արդէն անցած էր, ձեռնարկին վերջը ղեկել առաջ Տէր Հայրը իր հառը տուաւ, քանի՜ անգամներ ծափահարութիւններով ընդմիջուելով:

Տէր Հայրը իր կեանքէն դրուաւ մը պատմելով յիշեց թէ ինչպէս գերման միւստոնար մը, տոկոս Պերն, հայկական պատարագի երաժշտութիւնը լսելէն ետք յուզուած պատմած է մուկին ու գորտին առակը: Մուկ մը ու գորտ մը երացող կարօն մէջ կը մնան: Մուկը յոյսը կը կտէր ու կը մեռնի, բայց գորտը ցատկոտելով կարէն կարագ կը հանէ ու անոր կենալով ուղի կը մնայ: Մերունի Պերնը կ'ըսէ թէ հայ ժողովուրդը գորտի կը նմանի իր ապրելու ու յարատեւելու տենչով ու աշխատանքով: Տէր Հայրը տեսնելով արտիւն մէջ եղող երիտասարդութեան կորովը հայերէն երգերը երգելու մէջ, ըսաւ թէ կը ցուցաբերեն գորտին յատկութիւնը: Ան անկցուց թէ երիտասարդութիւնն է որ պիտի շարունակէ երկրներուն գործը: «Դուք էք մեր ապագայ ղեկավարները, դուք էք Թէլի-իշխանի ժառանգորդները», ըսաւ,

միւս կողմէ յայտնեց թէ այսպիսի ձեռնարկներ ընելով, ծնողները կրնան օգտակար հանդիսանալ իրենց զաւակներուն առաջնորդելով: Ապա Տէր Հայրը «Հայաստան Երկիր Դրախտաւայր» երգը երգեց:

Տէր Հօրը երգէն վերջ, ներկաները օղակներ կազմած, ձեռն-ձեռնի բռնած երգեցին «Մեր Հայրենիք»ը ու բաժնուեցան այսպիսի ձեռնարկները կրկնելու յոյսով:

ՕՐԷՆՃ ՔԱՌԻՆԹԻ Նորագիրներու Դաստիարակչա- կաններու Օրը

Հ. Ե. Գ. «Աղբիւր Սերոբ» կրտսեր Ուխտը է: «Աշոտ Երկաթ» երէց Ուխտը գործակցեցան կրտսեր Ուխտին նորագիրներուն դաստիարակչականներու օր մը ունենալու համար կողմէն Արարողութեան համար որոշուած բուականէն առաջ (որ Փետրուար 22ին էր): Այսպէսով, Փետրուար 10ին, Օրէնն Քառնթիի Հայ Կեդրոնին մէջ հաւաքուած էին նորագիրները եւ դաստիարակչականներուն պատասխանատուները: Նիւթերը հետեւեալներն էին. — Հ. Յ. Գ. Ի-ի կիսնադրութիւնը, Հ. Ե. Գ. պատմութիւնը ու գաղափարաբանութիւնը եւ ժողովական օրէնքները: Նիւթերը սրուեցան երկկեզու դրութեամբ բոլորին զիրարհասկնալի ըլլալու համար: Մրագիրը կ'էսօրէ առաջ ժամը 11էն մինչեւ կ'էսօրէ ետք ժամը 2ը տեւեց: Կ'էսօրուայ դադարին «Փիզգա» եւ գովաւորութիւնները երաժանուեցան քօլորին: Թէեւ դաստիարակչականները երկար երեւցան, բայց կրցան փոխանցել պատմելու գիտելիքները որոնք եմանակաւ են իւրաքանչիւր Հ. Ե. Գ. Ի-ական ընկերոջ դաստիարակչութեան համար:

ԼՈՒՐԵՐ ՈՒՒՏԵՐԷՆ

ՖԻԵՋՆՕ
ԳԷՈՐԳ ՉԱԻՈՒՆԸ

ՀԱՅ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ՉԵՆՆԱՐԿ

Հ.Ե.Դ. «Գեորգ Չաուշ» Ուխտի վարչութեան կազմակերպութեամբ, Շարաք, 9 Փետրուարի երեկոյեան ժամը 8ին, Բաղաձական հաւաք մը տեղի ունեցաւ Հայ Կեդրոնին մէջ:

Յայտագիրը սկսաւ «Յառաջ Նահատակ» Բայբերգով, որմէ ետք ընկերուի Ռուսիան Պողոսեան բացման խօսքը ըրաւ, միեւնոյն ատեն Հայ Երիտասարդաց Դաշնակցութեան խօսքը փոխանցելով գաղութի ունկնդիրներուն: Բէմ բարձրացան Ուխտի կրտսեր ընկերները եւ խանդավառութեամբ երգեցին «Սոսկումն Ահաւոր» եւ «Դաշնակցական Պուժք» երգերը: Շարունակաբար խօսք առին ընկերուի Սոսի Տէր Պողոսեան (հայերէնով) եւ ընկի. Սիլվա Կարապետեան (անգլերէնով)՝ ներկայացնելով օտար պատմարաններու եւ Բաղաձակներու կարծիքները հայ ժողովուրդի եւ Հայ Դատի մասին:

Վերջապէս խօսք առաւ օրուայ բանախօսը՝ ընկեր ձորն Չախարեան: Ընկերը անդադարձաւ հայկական ահաբեկչութեան բարոյական սկզբունքներուն, մասնաւորաբար ծանրանալով Լիզպոնի գործողութեան վրայ թէ ինչպէս, «այս հինգ երիտասարդները պահ մը դադարեցան միայն յեղափոխական երգեր երգել խրախմաններու սեղաններու շուրջ» եւ իրենց անճնական ազատութիւնը գոհեցին Հայ Դատին եւ հայ ազգին համար: Այս սպառնիչ բանախօսութենէն ետք, Ուխտի երէց ընկերներէն ընկ. Միքայէլ Եփրէմեան, խոր ապրումով ասմունքեց Պարիս Սեւակի, «Նոստալճայն Պատարագ» բանաստեղծութիւնը:

ՀՈՒՎՈՒՏ
Ս. ԹԷՎԷՐԻՆԵԱՆ

«Սողոմոն Թեղիբեան» Ուխտի վարչութեան դրդումով «Մուսա Տաղ» երէց Ուխտը սկսած է աւելի հետաքրքրուիլ իր շրջանի կրտսեր Ուխտի վիճակով, եւ երկու ուխտերը կ'աշխատին աւելի լաւ յարաբերութիւններ յառաջացնել:

— Ուխտերը ունեցած են միացեալ ժողով մը որ յաջող անցած է. ուրիշ առիթներով, կրտսեր ընկերները միշտ սիրով ընդունուած են երէց ժողովներու եթէ փափակին մաս կազմել:

— Երէց Ուխտէն ընկերներ մաս կազմած են կրտսերներու Մնունդի երգեցողութեան ձեռնարկին որ ծառայած է իրր նիւթական աղբիւր:

— Կրտսերներ ներկայ եղած են իրենց միջ-մասնահիւղային զարգացման մրցումին իրր Բաղաձակով ուր երէց «Մուսա Տաղ» Ուխտը հրոչակուած է յաղթական: (Արժանի է նշել թէ մենք ալ յաղթական եղած ենք Հ.Ե.Դ. օրուայ կրտսերներու զարգացման մրցումին հաւասարելով «Սիւնն Վրացեան» կրտսերներուն):

— Ուխտերը ունեցած են «Ապարէզ Երեկոյ» մը ուր ընկերուի կարին Ջէյրիան եւ Սայրի Ղազարեան շատ յաջող կերպով ներկայացուցած են հայ կնոջ դերը: Ընկերին խօսած է անցեալի հայ կնոջ մասին իսկ ընկ. Սայրի ներկայի հայուիներու մասին: Երէց ներկաներու թիւը դժբախտաբար գոհացուցիչ չէր:

Յուսանք բոլոր երէց ուխտերը հետաքրքրուին իրենց կրտսերներով. իսկ եթէ անոնք հետաքրքրուին ցոյց չտան, կրտսերները պատասխանատուութիւնն է անոնց հետ մշակել ինչպէս մենք յաջողակ կատարել:

ՎԵՆՏԵՅԼ
ՌՈՒՒԷՆ

«Ռուբէն» Ուխտի չորրորդ «Սապարէզ» երեկոն տեղի ունեցաւ Փետրուար 1ին:

Մրագիրը սկսեց նոյս եւ գոհացուցիչ ընթրիքով՝ ընկերները մտքերը կազդուրելու՝ վիճարկութեան համար: Ընկեր Վիգէ Բագրատունի ներկայացրեց վիճարկութեան նիւթը՝ Հայաստան ազատագրման միջոցներն ու ուսման մակարութիւնը, եւ յետոյ առիտուց ներկաներին իրենց կարծիքը յայտնելու:

Ուխտի ընկերները շքեմօրդիմաւորեցին այս առիթն ու անմիջապէս սկսեցին արտայայտուիլ իրենց կարծիքները՝ ոմանք համաձայն էին խաղաղ միջոցներով իսկ ուրիշներ ազատագրման համար խիստ արիւնտ էին ներկում:

Վիճարկութիւնը տեւեց ժամ, որի ընթացքին ներկաներ առիթն ունեցան լսելու թէ խաղաղ միջոցներ Բարոզող եւ թէ բռնաբարներու համաձայնութեամբ կարծիքները:

Վիճարկութեան ներկայ Ուխտի ջախջախիչ մեծամասնութիւնը:

Ելէք, ելէք, ժողովուրդ հաչոց, անդամագրուեցէք հաշկական այդ նոր ասպետութեան. թեւ թիկունք տուէք ձեր կուսակցութեանց, զի խաչին եւ մանին հետ փրկարար է նաեւ ասպետին սուրը:

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

(Շարունակում է 716)

յոյս ցառով, անկարելիի, անդամալի լուռ շեշտով: Երևում էր կաթիլները ոտում ու խոշոր ցայտում են ձեռքերից, կենտոն աչքերի վրայից վար գործում, իջնում, թրջում աղեղարի միտքը եւ կաթիլ կաթիլում գերեզմանի վրայ: Եւ նրա նկատելի իր վշտոտ հեծեծում է ու լալիս եւ թափում արցունքից հողաթրջում է, քրքրում, ետում:

Արցունքը թափեց եւ հողը թրջեց, արցունքի ցշիբները խօսեց.

«Գիտե՞մ, գիտե՞մ, բոլորը գիտե՞մ... փոթորիկը թե՛ք, սեւ ամպը մնաց, կազմակերպ շահեց ու խոտոր անտե՛ր, սու՛ր՝ ինձ ձեր բոլոր բերք, բարդ բարդ արեցէք կրծքիս վրայ, եւ առանց արցունքի ու յուսամաստքի վերադառնալ յետ դարձէք, այնտեղ, լեռների վրայ թառած ծիւղեր կան, որ բոլոր շահերի գաղտնիքը գիտեն, դժոխքը, դեպի լեռները հայրենի... փոթորիկն այնտեղ եւ նա կը պայթի անագին որստով, երկրի վրայ սեւ ամպ մնաց, կազմակերպ այնտեղ է, նա կը շահի ու էլ խոտոր անցնի:

«Դեպի լեռները, դեպի արծիվները, իսկ ես... օօֆ... Լուս գիշերներին ուշացած աստղերը դարձեալ գառն են կրազերս մեծատր դամբարանի վրայ ու լալիս են հունուրեան մէջ, բուխտեր, այրի թռչունը մոլոր աչքերով հեծեծում իր ցած կրքը, եւ դժբախտ երկրի հովիտն ահա հանգիստ նրան են պատսոսն իրենց տեսածները: Եւ գերեզմանը լուռ կրազում է աստղերի, ամպերի վերի հետ իր մեծ, իր սքանչելի կրազը...

Եւ հեռու՛, հեռու լեռներում թուխ ամպերը բարդ բարդ դիզում են հա դիզում, ճայթի՛ր ճայթի՛ր փոթորիկ...

«ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԾԱՆՆԱԳԱՐՇԻՆ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՍ»

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ՝ ԻՐԵՆՑ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐՈՎ

Write a Letter to the Editor

VOICE YOUR OPINION...

Why Honor International Law?

“International law. It’s sort of a goofy notion, isn’t it? I mean how can you have law without cops? The enemies of freedom do whatever their interests dictate and their power permits. Third world buffoons have

turned the United Nations into a joke. So if the United States thinks it serves the cause of freedom to run a little war against the nasty Sandinistas in Nicaragua, why shouldn’t it? In this hard world, aren’t the Marquess of Queensberry tales just for saps?” The United States has had a long history of violations of international law. In 1948, under the sponsorship of the C.I.A., a special Operations’ Group interfered in the Italian elections in an effort to thwart the outcome. Not long ago, in collaboration with the anti-Sandinistas, the C.I.A. planted mines in Nicaragua’s harbors. Furthermore, these acts are justified in the name of national security.

How real are these threats to the U.S.? Granted, every nation has interests. But to what degree should a nation be allowed to impose its influence on another?

Fine, espionage is okay, but what about military assistance, or better yet, intervention? Is there substantial reason to assume that a superpower like America should take international law seriously?

Voice your opinion to the Haytoug Editorial Staff...

Vicken Berberian
HAYTOUG Staff Writer

JUST CAUSES CANNOT BE BURIED

(from pg. 5)

having their just Causes reduced to a mere playing card on the bargaining table of the superpowers.

The Soviets are the source of even greater disappointments despite the fact that nearly a quarter century before they had offered Marxist-Leninist structures and strategies to those struggling for liberation and self-determination, as their last resort and only means. Those that have staged struggles against American colonialism and those that have gained their independence can be easily counted; and yesterday's Cuban and Vietnamese strongholds continue to use the Soviets as their support prop.

Even in the rarest cases, one may no longer speak of alliances between the different groups struggling for liberation, because today they have turned into puppets and props for the Soviet expansionism, as a means for the Soviets for even greater chances at expanding their power and influence.

China and Yugoslavia, Iran and Egypt, Ethiopia and Angola all find themselves confronted with obliging to side with the lesser of two evils, in order to find themselves a place within the international arena.

Despite their Marxist and even Marxist-Leninist orientations, the Cambodian Khmer Rouge, the leftist Kurds, the Hubash (Popular Front for the Liberation of Palestine) and the Hawatmeh (Democratic Front for the Liberation of Palestine) palestinians, the Eritrean Marxist factions and the Salvadoran revolutionaries, are all facing the same ugly truth, realizing that they are being used by the Soviets for their imperialist-expansionist ends.

Yesterday's massacres in Vietnam, Indochina; the decimation of the Palestinian Front; the silent unholy trinity (Iran-Turkey-Iraq) against the Kurds; not excluding all the internal conflicts within the Third World liberation struggles themselves, all pay the price of being

subject to Soviet opportunism, which in a give and take philosophy, preaches revolutionary struggle and resistance, and then takes from them and shares imperialist booty from these struggles with their competitors.

Armenians in particular must be aware that these imperialist "unholy alliances" between the competitors are continuously sacrificing All just Causes, All liberation struggles... The example of Turkey would be enough to convince all peoples struggling for their self-determination that the U.S. and U.S.S.R. are ready at all times to tread on their rights in the name of protecting their ultimate profit and gain.

The Western world is ready at all times to cater to the needs of the Turk fascist regime, in turn sacrificing the just Causes not only of the Armenians, but the Kurds and the Cypriots as well. The Eastern world contents itself by occasionally denouncing actions taken by the Western powers, while Turkish leftist, Kurds and Cypriots, are desperately looking for signs of compassion.

Today the Liberation Struggles which are constantly betrayed, in turning away from the superpowers, look to terrorist tactics as their last hope and salvation. All the while, the Eastern and Western powers continue to exert their power and influence within this context as well.

But playing with fire has its price. The rules of the game dictate that opportunism on the part of the powers must be condemned. And the sacrifice is always the Cause or Liberation Struggle. And the more the powers work to strangle and stifle their efforts, the more complicated it becomes to find resolutions to their problems.

History teaches us that Causes which are ignored and denied their rights cannot be buried, no matter how powerful the opposing forces may be. Movements which have had the blood and life sapped from their veins remain in the memory of the people, and wait for the new organizational forces of the youth, which at some opportune time will burst onto the scene with a forceful demand for their just rights. □

headlines. These points demonstrate that violent disobedience has forced the question of the morality of abortion into the minds of the majority of Americans. It may not necessarily change their minds, but by forcing them to confront the otherwise ignored issue, greatly increases the chance that a social reform shall be made.

Violence brings the issue into the forefront of discussion, arousing consciences and awareness to a stage where positive social change and reform was instituted. The point to be made is that violent disobedience involves the confrontation of the issue at stake, acting as an age provocateur. Although the violence itself

remains largely condemned, its effectiveness as a tool that provokes one to deal with an otherwise unnoticed issue becomes obvious.

By the same token, it can be said that civil disobedience can, or has the potential to accomplish this also. But the deciding factor must be the efficiency and quickness of the method. Because violence works so quickly to attract people's attention, unlike civil disobedience whose effects are indirect and take a while to be recognized, the harm of violent disobedience can in fact be less. The cost of lengthy process of the effect of civil disobedience can accumulate and become costlier in terms of harm than violent disobedience. Thus,

violent disobedience is more effective, more efficient, and quicker.

In view of the fact that violent disobedience involves the confrontation of the issue at stake, effectively, efficiently, and quickly, by bringing, or rather forcing the issue into the minds of people, it can be contended that the probability that positive social change will occur is greatly increased. When the difficulty lies in the ignorance of the majority to the issue, violent disobedience will in fact increase greatly the probability that social change will occur because it involves confronting the issue at stake.

Sarah Leah Whitson

Մշակ, բանուոր, ռենձպեր աղբեր,

Արի՛ք, միանանք, յառաջ գնանք,

Աշխատանքի, դատի պաշտպան

Դաշնակցություն թեև թիկունք տանք:

Բա՛ւ է տանջուենք, քրտինք թափենք,

Արին վաստակ դատենք, դիզենք,

Ծառագործող ցեցեր վատնեն,

Իսկ մեզ չոր հաց բաժին հանեն:

Դէ՛հ, սեւ օրեր, բողոք դարձէք,

Արին քրտինք երկունք մտէ՛ք,

Տանջանք, զրրկանք, լեզու արէք,